

Επίσκοπος Λήδρας: Ο Θρησκευτικός τουρισμός τότε και σήμερα

[Αυτοκέφαλες Εκκλησίες](#) / [Εκκλησία της Κύπρου](#)

Ο [Επίσκοπος Λήδρας](#) και Καθηγούμενος της Ιεράς Βασιλικής και Σταυροπηγιακής Μονής Μαχαιρά κ. Επιφάνιος έστειλε χαιρετισμό στην ΙΕ΄ Συνάντηση των εκπροσώπων των Εκκλησιαστικών Περιφερειών και Μονών στο Συνοδικό Γραφείο Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας Κύπρου που πραγματοποιήθηκε στις 20 Ιουνίου 2023.

Στο χαιρετισμό του τον οποίο ανέγνωσε ο **Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Μαχαιριώτης**, ως εκπρόσωπος της Μονής, τόνισε ότι ο **Θρησκευτικός τουρισμός** δεν είναι μία τάση της εποχής. Υπογράμμισε ότι παλαιότερα οι πιστοί

επισκέπτονταν τους τόπους λατρείας για πνευματικούς σκοπούς, ενώ σήμερα πηγαίνουν ως τουρίστες για να δουν αξιοθέατα.

Η ομιλία του επισκόπου Λήδρας

Ο **θρησκευτικός τουρισμός** δεν αποτελεί ένα νέο γεγονός στην εποχή μας. Αποτελεί την εξέλιξη τῶν προσκυνηματικῶν περιηγήσεων πού πραγματοποιοῦνταν καὶ πραγματοποιοῦνται μέχρι σήμερα, ὅμως ὑπάρχει οὐσιώδης διαφορὰ μεταξύ τους.

Οἱ προσκυνηματικὲς περιηγήσεις γίνονταν καὶ γίνονται γιὰ καθαρὰ πνευματικούς λόγους. Αὐτοὶ οἱ πνευματικοὶ λόγοι ἀποσκοποῦσαν στὴν λήψη θείας εὐλογίας καὶ χάριτος ἀπὸ θαυματουργικὲς εἰκόνες, ἅγια λείψανα ἢ προσωπικὰ ἀντικείμενα Ἁγίου, ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψη στοὺς τόπους καὶ στοὺς χώρους ἀσκήσεώς του, ἐμβάπτιση σὲ ἁγιαστικὲς πηγές, μετοχὴ σὲ μοναστηριακὲς ἀκολουθίες, προετοιμασία διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐξομολογήσεως καὶ μετάληψη τοῦ Παναχράντου Σώματος καὶ τοῦ Πανακηράτου Αἵματος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, οἱ προσκυνηματικὲς περιηγήσεις συνοδεύονταν ἀπὸ πνευματικὲς ἀσκήσεις• πεζοπορίες (ὅπως ὁ Ἅγιος Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης), νηστεῖες, χαμαικοιτίες, γονυκλισίες, γονυπετεῖες (ὅπως συμβαίνει μέχρι σήμερα στὴν Παναγία τῆς Τήνου). Σκοπὸς καὶ στόχος ἦταν καὶ εἶναι ἡ προσέγγιση καὶ ἡ σύγκραση μὲ τὸ θεῖο καὶ τὸν Θεόν.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὁ θρησκευτικὸς τουρισμὸς γίνεται περισσότερο γιὰ χαλαρωτικούς καὶ ψυχαγωγικούς λόγους, ἀλλὰ καὶ τουριστικούς, δηλ. τὴν θέαση ἀξιοθεάτων. Στὸν θρησκευτικὸ τουρισμὸ ἐντάσσονται μὲν τὰ θρησκευτικὰ μνημεῖα, πλὴν ὅμως, ἡ ἐπισκεψιμότητά τους περικλείεται στὰ ὅρια τῆς θέας ἑνὸς ἀξιοθέατου πού περιεργάζονται οἱ ἐπισκέπτες ἀδιάφορα, ἐρωτηματικά, ἀπαθῶς, ὅχι μόνον ἐξ ἀποστάσεως σωματικῆς ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀποστάσεως νοερῆς καὶ καρδιακῆς. Στέκεται ὁ ἐπισκέπτης ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ χώρου, ἀτενίζει τὴν ἐξωτερικὴ καλλιτεχνία, καὶ ἀκολούθως στρέφει τὰ νῶτα ἐξερχόμενος• ὅπως εἰσῆλθε, οὕτως καὶ ἐξῆλθε.

Ἐὰν προκύψει ὁ ξεναγὸς νὰ εἶναι εὐλάβης, κατὰ τὸ μέτρο τῆς εὐλάβειάς του θὰ προσθέσει καὶ θὰ κεντρίσει τὸ φιλοπερίεργο τοῦ θρησκευτικοῦ τουρίστα στὸ κάτι τι περαιτέρω, ἀλλιῶς θὰ παραμείνει στὰ ἐξωτερικὰ καὶ τετριμμένα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ὁ ἐπισκέπτης ὠφελεῖται φευγαλέα, λαμβάνει – ἂν τὴν λάβει- πρὸς στιγμὴν τὴν αὖρα τῆς πνευματικότητος τοῦ ἱεροῦ χώρου, καὶ ἀκολούθως τὴν λησμονεῖ, διότι δὲν τὴν γεύθηκε. Ἐπειδὴ δὲν γεύθηκε, δὲν ἀποτυπώνεται τὸ ἴχνος τῆς στὴν καρδιά του, γι' αὐτὸ καὶ μένει κενὸς καὶ κατ' ἐπέκταση ἀσυγκίνητος καὶ ἀδιάφορος, μὴ μπορῶντας νὰ ἀξιολογήσει σωστὰ τὸν εὐεργέτη του. Μάλιστα, τολμῶ καὶ λέω «τὸν εὐεργέτη του», διότι ὁ Θεὸς κατέστησε τὸν Ἕλληνα εὐεργέτη τῆς οἰκουμένης. Ὅταν τὸν πλησίασαν οἱ Ἕλληνες στὴν ἐπὶ γῆς σαρκοφόρο παρουσία του, δὲν εἶχε πεῖ, «ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου»;

(Ίω. ιβ' 23). Ναί, ἀλλὰ τὴν θεία τοποθέτηση ἐπακολουθεῖ ἡ εὐθύνη, ἡ ὑποχρέωση, ἡ μετ' ἐπιμελείας ἐκπλήρωση τοῦ ἔργου, καὶ κατὰ τὸ μέτρο τῆς ἐκπλήρωσης θὰ ὑπάρξει καὶ ἡ ἐπιβράβευσις, ὁ στέφανος τῆς δικαιοσύνης (πρβλ. Β' Τιμ. δ' 8).

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο θὰ σταθοῦμε, διότι εἶναι μεγίστης σημασίας ἡ μετ' ἐπιμελείας ἐκπλήρωση τοῦ θείου ἔργου. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο θὰ καταθέσουμε τὴν δική μας εὐθύνη καὶ τὴν δική μας ὑποχρέωση. Πρῶτα ὅμως, πρὶν προχωρήσουμε, εἶναι σημαντικό καὶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ νὰ καταθέσουμε τὸ «γνῶθι σαυτόν», διότι εἶναι σημαντικό νὰ γνωρίζουμε τὸ εἶναι μας, ποιοὶ εἵμαστε, τί ἔχουμε καὶ τί δίνουμε.

Καὶ πρῶτον, ἐμεῖς εἵμαστε Ρωμηοί, Ἕλληνες ἐνχριστοποιημένοι, οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός, οἱ φίλοι τοῦ Υἱοῦ, οἱ κεχρισμένοι ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, οἱ κεχαριτωμένοι. Τί ἔχουμε; τὸν θησαυρὸν ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν (Β' Κορ. δ' 7), τὸν **Κύριον τῆς Δόξης** ἔνοικον ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἡμῶν ὑπάρξει, τὴν θείαν ἀποκάλυψιν ἐν ἀληθείᾳ, τὴν ἀγαπητικὴν κοινωνίαν μετὰ τοῦ θείου Προσώπου, τὴν ἀληθινὴν καὶ εὐάρεστον λατρείαν, τὸ δόγμα τῆς Πίστεως ἀκραιφνέστατον. Τί δίνουμε; Τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν δικαίωση τοῦ Θεοῦ, τὴν σφραγίδα τῆς θείας ἐξομοίωσης, τὴν ἐπανάληψιν τοῦ Θεανθρωπίνου ἡθους στὴν γενεὰ μας, τὴν ἀκτῖνα τῆς θείας ἀγάπης καὶ χαρᾶς στὴν καταχνιά, τὴν αὐχμηρότητα καὶ τὸ σκότος αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος. Πῶς δίνουμε ὅλα ὅσα προαναφέραμε; Μὲ αὐτὴ τὴν ἐρώτηση ἐπανερχόμαστε, γιὰ νὰ καταθέσουμε τὴν δική μας εὐθύνη καὶ ὑποχρέωση, ἡ ὁποία χωρίζεται σὲ δύο ἐπίπεδα, τὸ ἄμεσο καὶ τὸ ἔμμεσο.

Ὅταν ἀναφερόμαστε στὸ ἄμεσο ἐπίπεδο ἐννοοῦμε τὴν ἐκ τοῦ σύνεγγυς συναναστροφή, εἴτε μὲ τοὺς προσκυνητὲς εἴτε μὲ τοὺς τουρίστες. Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν, ἡ δική μας κατάθεσις θὰ γίνῃ μὲ ἓνα χαμόγελο, μιὰ καλὴ κουβέντα, ἓνα πνευματικὸ λόγο, ἓνα ποτήρι νερό, ἓνα κέρασμα, μιὰ εὐλογία, δηλαδὴ μιὰ εἰκόνα ἢ ἓνα φυλλάδιο ἢ ἓνα ἐνθύμιο, μὲ εὐγενικὴ συμπεριφορά, μακροθυμία καὶ ἐπιείκεια στὶς ὁποιοσδήποτε ἀταξίες, μὲ εὐγενικὴ ὑπόδειξις. Ἐὰν μᾶς ζητήσουν νὰ τοὺς ξεναγήσουμε, δὲν πρέπει νὰ ἀρκεστοῦμε μόνο στὰ ἱστορικὰ καὶ τὰ ἐξωτερικὰ στοιχεῖα, ἀλλὰ εἶναι καλύτερον καὶ προτιμότερον νὰ ἀναφερθοῦμε καὶ σὲ πνευματικὰ θέματα ἀγιότητος. Τέτοια θέματα μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ προσευχή, οἱ ἀκολουθίες, τὸ καθημερινὸ πρόγραμμα, ἡ διατροφή, ἡ διακονία ὡς θυσιαστικὴ προσφορά, τὸ ἀμέριμνο ἀλλὰ ὄχι ἀδιάφορο, τὸ ἀνενημέρωτο ἀλλὰ ὄχι τὸ ἀκοινωνήτο, τὸ ἀδολεσχητικὸ ἀλλὰ ὄχι τὸ ἀρρέμβαστο, τὸ ἀγαπητικὸ θυσιαστικὸ ἀλλὰ ὄχι τὸ ἐγωιστικὸ θυσιασμένον.

Ἀπὸ τὴν ἄλλην, ὅταν ἀναφερόμαστε στὸ ἔμμεσο ἐπίπεδο, ἐννοοῦμε τὴν συνάντησιν μὲ τὸν προσκυνητὴ ἢ τὸν τουρίστα μέσῳ ἐντύπων, μικροῦ ἢ μεγάλου μήκους ταινιῶν, τοῦ λόγου τοῦ ξεναγοῦ ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ εἶναι σφαιρικὰ καταρτισμένος. Μὲ αὐτὸ τὸ τελευταῖο ἐννοοῦμε ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἶναι μόνο στὰ ἱστορικὰ καὶ ἐξωτερικὰ στοιχεῖα καταρτισμένος, ἀλλὰ καὶ στὴν πνευματικότητα καὶ στοὺς συμβολισμοὺς καὶ στὸ πνεῦμα τῆς παράδοσός μας, τόσο τῆς ἱστορικῆς, ὅσο καὶ

κυρίως τῆς ἐκκλησιαστικῆς: «Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἑβρ. ιγ´ 8).

Ὡς ἐκ τούτων, ὀφείλομε πρῶτα ἀπ’ ὅλα ἐμεῖς οἱ ἴδιοι νὰ ἐπιμελούμαστε τὸν δικό μας προσωπικὸ ἁγιασμό, παραδιδόμενοι στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἡ Χάρις ἡ πλεονάσασα εἰς ἡμᾶς «μορφοποιήσῃ τὸν Κύριον ἡμῶν **Ἰησοῦν Χριστὸν**» σὲ ὅλη τὴν ὑπαρξή μας. Τοῦτο θὰ ἐκπληρώσῃ σ’ ἐμᾶς τὸ εὐαγγελικὸν λόγιον: «οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὥπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. ε´ 16). Παράλληλα, ὀφείλομε νὰ ἀσφαλίσωμε στὸν χῶρό μας τὴν ἡσυχία, τὴν τάξη, τὸ πρόγραμμα, οὕτως ὥστε νὰ διατηρήσουμε τὴν ποιότητα τῆς θείας εὐαγγελικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς μας· ἡ ποσότητα τῆς νόμιμης ἄθλησης θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ στὴν ποιότητα τῆς πνευματικῆς δόξας.

Συνωδὰ τοῦ προσωπικοῦ μας ἁγιασμοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ λάμπει τὸ θεῖό του φῶς πᾶσιν ἀνθρώποις, χρειάζεται καὶ ἡ ἐτοιμασία κειμένων καὶ ταινιῶν, ὅπου θὰ κατατίθεται ἡ δική μας ταυτότητα, τόσον ἡ ἱστορικὴ καὶ πολιτειακὴ ὅσον καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἡ πολιτισμικὴ, ἡ ταυτότητά μας τῆς Ρωμηοσύνης. Πρέπει νὰ λάβουμε ὑπόψη ὅτι τὸ ὑλικὸ θὰ πρέπει νὰ διαμορφωθεῖ μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε παιδαγωγικὰ νὰ καλλιεργεῖ τοὺς προσκυνητὲς καὶ τοὺς τουρίστες, ἀλλὰ καὶ ὅλους ὅσοι συμβάλλουν σ’ αὐτὴ τὴν θρησκευτικὴ καὶ τὴν προσκυνηματικὴ διαδικασίαν, π.χ. τοὺς ξεναγούς.

Ἐπίκεντρο δὲν πρέπει νὰ εἶναι ὁ μαμωνᾶς, ἀλλὰ ἡ μαρτυρία Ἰησοῦ Χριστοῦ. Παρακαλοῦμε καὶ εὐχόμαστε ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φωτίσῃ καὶ νὰ μᾶς εὐλογήσῃ νὰ τὸ πετύχουμε. Ἀμήν.